پوهندوی آصف بهاند

۲۰۱۷/۰۶/۱۶

بیا یو څو ترخې خبرې

تعلیم او نوی نسل

لومړی برخه

افغانستان د عجایبو او استثنأتو هیواد دی، د افغانستان د بیلابیلو برخو د خلکو د ژوند، په بیلابیلو برخو کې د مځکې او آسمان د واټن په څیر فاصله موجوده ده. د پښتنو په ځینو سیمو کې دا رواج لا ویاړ دی چې د غیرت له مخې خپله خور، لور... ښونځي ته نه پرېږدی، خو په هرات ولایت کې یوې زدکونکې اپلیکیشن جوړ کړي دی: «دانش‌آموزان دختر در هرات اپلیکیشن می‌سازند»

غیرتي پښتون نه یوازې دا چې خپله خور و لور ښونځي ته نه پرېږدي، بلکې که یې د موبایل یا کمپیوتر نوم ورنه واورید نوبیا بله بلا بوټیږي. همدا پښتون لا بیا سبا وایي چې موږ سره حکومت، دولت او لا ټولې دُنیا لوی ظلم کړی دی.

وه ماما !

په کلی، ولسوالۍ او ولایت کې دې ښونځی شته، ته یې ولې سوزوې او یا ولې درنه سوزول کیږي، په ښار کې دې پوهنتون در جوړ شوی، خو ته یا د دولسم فارغ نه ورته لرې یا دې ښځینه مخلوق(خور، لور...) نه ور پرېږدې.
ښه او مثال یې په خوست کې د شیخ زاید پوهنتون دی چې ته خور، لور نه ور پرېږدې، له نورو ولایتونو نه په زدکړو مین ځوانان ورته راځي. د اوریدو له قراره د یاد پوهنتون په لیلیه کې د افغانستان له نورو سیمو محصلین راغلي دي او درس په کې وایي، په خپله د سیمې غیرتیان خو خپلې خویندې او لونې د پوهنتون لوري ته لا نه ور

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په څیر و لولئ

پریږدي، خو چې سبا یې بیا میرمن، وریندار یا ناوې ناروغه شي، پردي ډاکتر ته یې ور خوځولې وي، هغه یې په کوم ځای (کابل، پاکستان یا هند) پر میز څملولې وي او د معاینې په غرض یې پر بدن لاس وهي، غیرتي ماما د غیرتونو پیټي په شا د باندې له کلینک نه ورته ولاړ وي.

په پښتنو کې د بې سوادۍ د سطحې جګوالی، د تعلیمي کچې ټیټوالی، له زدکړو سره مینه نه درلودل او په نورو داسې فکرونو کې د ژوند ډېره برخه تېرول چې څه په لاس نه ورکوي، د دې سبب شوي چې په کوڅه، کلي، ښار او هیواد کې یې سیالان د پیغورونو لښکر مخکې ورته ودروي.

څو ورځې مخکې د سیاسي او نظامي کړکیچونو او ستونزو په پایله کې ځینې کسان او ډلې د خپلو ناروا غوښتنو د تر سره کېدو له پاره د مظاهرې په نامه د کابل ښار واټونو ته و وتل او خیمې یې ودرلوې، د ستونزو د تبلیغاتي جګړې ځپې یې تر فیسبوک پورې هم ورسیدې.

مظاهره په متمدنه او معاصره نړۍ کې په هره دیموکراتیکه ټولنه کې د خلکو حق دی، خو د قانون په چوکاټ کې، داسې نه شي چې ټول خلک پر سره تبۍ کینوي. په مظاهره کوونکو کې یو شمیر تندلاري چې ډېر ځلې د کابل خلک په تکلیفوي او حتی د ټپي کېدو او وژنو سبب یې هم کیږي. دې ډلې افرادو ته ځینو پښتنو د «لنډغر» کلمه کارولې. د لنډغر مانا په قاموسونو کې داسې بنودل شوې ده:

لنډغر= لکۍ پرې کړی، بې شرمه، آواره، ایله ګرد (عبدالقیوم زاهد مشوانی، زاهد پښتو– پښتو سیند، ۹۱۷ ام مخ)

پرته له شکه چې د لنډغر د مانا او هغه کارونه چې دغې ډلې افرادو تر سره کړل، اړخ لګوي، خو په پښتنو کې د له حده ډېرو سیاسي او ټولنیزو نیمګړتیاوو، د شته والي په وجه ، په تېره د تعلمي سطحې د ټیټوالي په پار، همدغو لنډغرو دوی ته د پیغورونو داسې لښکر مخکې وداوه چې ځیني برخې یې په رښتیا سره په ډېره سلنه پښتنو کې موجود دي. د همدې یادو مظاهرو په ترڅ کې د فیسبوکي «تا ویل او ما ویل» په لړ کې مې د هغو پیغورونو لست تر سترګو شو چې کوم لنډغر ځوان د پښتنو په آدرس پوست کړي وو. ښه ده و وایم چې له زهرو ډک څو جامونه یې د ټولو پښتنو په مخ کې ایښي وو. ما هماغه شیبه وروسته له لوستلو دا توري ورته ولیکل:

پښتنو ته ریښتینی پیغور:

د پښتنو د نا پوهۍ او نه تحصیل په وجه یو پنجشیری ځوان چې پښتانه د لنډغر خطاب ور ته کوي، ځانته حق ورکوي چې بیرته پښتنو ته و وایي او په پښتنو کې یوه شته نقیصه وپرسوي، ځو نورې نا روا نواقص ور سره مل کړي او په مخ کې یې ور ته کیږدي. داسې یوه نقیصه ورته وړاندې کړي چې په رښتیا په دې عصر کې د پښتنو د نا پوهۍ او جهالت په وجه په دوی کې شته او د دې حقیقي نقص تر څنګه سل نور تورونه در باندې د همدې یوې نقیصې په سیورې کې در باندې ټپي او ساده لوستونکي او اوریدونکي او لیدونکي د همدې رښتیانی نقیصې د شته والي په وجه هغه سل نور تپل شوي پیغورونه هم مني.

څو پیغورونه او څو ترخې خبرې یې دا دي:«...

ـ آری ما لندغر هستیم اما دختر و زن خود را با خر تبدیل نمیکنیم،

ـ آری ما لندغر هستیم اما ماستری داریم !

ـ آری ما لندغر هستیم اما قاتل ۱۰۰ ها هزار مردم بی گناه را برادر خطاب نمیکنیم،

ـ آری ما لندغر هستیم اما از قاتل و بی اصل و نصب امیرالمومنین جور نمیکنیم...»

دا پاسني پیغورونه چې په پښتنو باندې وارد هم دي او رښتیا هم چې دغه نیمګړتیاوې شته، په خور او لور ولور اخلو لا یې په خاورېو بدلوو، ماسټري او ډاکټري خو لا څه کوي چې اوس لا ډېرې خلک عادي لیک لوست نه شي کولای؛ نو دا ثابتیږي چې په پښتنو کې له تعلیم سره مینه یا نه شته او یا په ډېره ټیټه سطحه کې ده.

د لومړۍ برخې پای

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولـئ